

ZESZYT DO HERSTORII

dla początkujących

GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCIE

ŚLĄSKA HERSTORIA w memach MARTY FREJ

ZESZYT DO HERSTORII

dla początkujących

Jak pracować z zeszytem do herstorii?

Przede wszystkim w sposób otwarty na dialog i współpracę z grupą, bez względu na to, czy to będzie grupa studencka, uczniowska, klasa czy grupa senioralna. Lekcja w muzeum czy zajęcia w domu kultury. Spróbujmy przygotować zajęcia tak, aby podzielić je na część przygotowawczą oraz na zajęcia właściwe i pracę domową.

„Zeszyt”, co może nieco zaskoczyć, rozpoczyna się od stron z miejscem na notatki o historii kobiet (herstorii) własnej rodziny. Wypełnienie tego miejsca może być modułem wprowadzającym w temat, ale może być też zadaniem domowym. Jeśli chcecie zacząć zajęcia od tego modułu, spróbujcie najpierw porozmawiać z grupą zadając pytania o to, czy znają historie kobiet w swojej rodzinie. Trzeba zacząć od najprostszych pytań, o imiona i nazwiska prababek, babek, ciotek, itd. Skąd przybyła rodzina, jakie w niej było życie kobiet, czym się zajmowały? Jakie miały zawody, o ile je miały, itp. Jak pamięta o nich rodzina? Czy pamięta? A jeśli nie, to czy owo „niepamiętanie” dotyczy wszystkich przodków, czy tylko kobiet lub kobiet w szczególności? O tym trzeba z grupą w sposób pogłębiony porozmawiać. Warto pomyśleć o flipczarcie lub samoprzylepnych karteczkach i zapisywać wnioski z dyskusji.

Jeśli jest to pierwsza lekcja, to po opisanej powyżej dyskusji najlepiej byłoby wykorzystać czas na pisanie osobistych herstorii, po czym warto zaprosić do odczytania kilku tekstów na głos. Wtedy jako zadanie domowe zadajemy wybranie z „Zeszytu” jednej bohaterki (lub więcej) i polecamy odnalezienie ciekawych informacji o niej. Przed drugim spotkaniem prosimy o przyniesienie zdjęć prababek, babek, mam, gdy te były małe oraz/lub wizerunków innych kobiet związanych z rodziną. Zaczynamy wtedy od rozmowy o zdjęciach: kto na nich jest, dlaczego, itd.? Znajdujemy najlepszą formę na prezentację zdjęć, np. robimy wielką galerię na ścianie (sprawdza się blu tack) lub na sznurku przy pomocy żabek do wieszania prania i zachęcamy, by każda osoba opowiedziała o bliskich jej kobietach. Po tym wspólnym i najlepiej wspólnotowym „zwiedzaniu” inicjujemy dyskusję o tym, co grupa uzna za interesujące w zaprezentowanych fotografiach/herstoriiach. Potem przechodzimy do omawiania postaci, o których wiedza została zdobyta podczas pracy własnej/zadania domowego. Na koniec budujemy wspólnie definicję, czym jest herstoria. Może to być osobna, trzecia lekcja lub zakończenie kilkugodzinnych zajęć/warsztatu. W niniejszym zeszycie zamieszczamy wybraną definicję pojęcia herstoria, ale zachęcamy do szukania kolejnych, gdyż istnieje ich o wiele, wiele więcej w literaturze naukowej całego świata.

Scenariusz zajęć, jak widać po opisanych modułach, może być budowany dowolnie, performatywnie. Można organizować zajęcia odwracając zaproponowaną kolejność lub dodając nowe pomysły. Na pewno w miejscu, gdzie będą prowadzone zajęcia, ważny jest dostęp do Internetu i/lub do książek, których dobór warto przemyśleć planując wydarzenie. Przykładowe tytuły/wystawy/zbiory podajemy w opisie źródeł zdjęć zastosowanych jako wzory memów.

Można też – do przeprowadzenia zajęć o herstorii – zaprosić edukatorkę/edukatora z Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach. Na cykl, jedną lekcję lub w innej formule. Wystawa może być bez lekcji, po prostu jako tematyczna ekspozycja z komentarzem czy krótkim wykładem.

Dodatkowym atrybutem wystawy jest jej mobilność, lekkość w transporcie, dowolność i łatwość w ustawieniu. Nie jest konieczne używanie zawsze wszystkich 30 postaci. Podczas zajęć wystawę można aranżować niczym labirynt, stworzyć galerię lub warsztatowo ogrywać każdy baner, grając pomiędzy przedmiotem a współbyciem i komunikacją wewnątrz grupy. Wszystko zależy od poziomu grupy i założonego celu. Przedstawienie ciekawych kobiet związanych z historią Górnego Śląska na przełomie XIX i XX wieku, w tym z powstaniami i plebiscytem, jest na pewno bardzo ważnym celem tego projektu, ale nie jedynym. Propozycja ta może po prostu pomóc zaszcześcić bakcyl zainteresowania historią kobiet (herstorią) – we własnej rodzinie, w najbliższym otoczeniu, w rodzinnym mieście, ale także w historii naszego lub innego kraju, Europy, świata. Historia kobiet na ziemiach polskich jest bardzo mało znana, co udowadnia dobitnie Anna Kowalczyk, autorka słów wstępu do niniejszej publikacji. Dla mnie, pomysłodawczyni tego projektu, jest to wystarczający argument przemawiający za koniecznością prowadzenia edukacji w tym zakresie. Od przedszkola po Uniwersytet Trzeciego Wieku. Koniecznie – z pomysłem, empatią i nastawieniem na otwarte dialogowanie z dala od stereotypów i konwenansów.

Trzymam kciuki za każde spotkanie o historii kobiet (herstorii) podczas którego przydadzą się zarówno narysowana przez znaną artystkę Martę Frej galeria kobiet, jak i zeszyt z receptą na to, jak uczyć herstorii. Proszę o maile, jeśli pojawią się opinie lub/i pytania: mtkaczjanik@rik.katowice.pl

Powodzenia!

dr Małgorzata Tkacz-Janik, Regionalny Instytut Kultury w Katowicach

W Zeszycie znajdziecie wizerunki niezwykłych kobiet.

Bohaterki według alfabetu, a zarazem w kolejności prezentowania.

1. Balasowa Albina (1899-1977)
2. Bramowska Józefa (1860-1942)
3. Dombkova Teodora (1874-1950)
4. Giżycka Janina (1887-1937)
5. Golaszowa Petronela (1851-1935)
6. Gruchlikowa Maria (1892-1982)
7. Hager Karolina (1861-1947)
8. Jordan-Łowińska Wanda (1900-1959)
9. Kłuszyńska Dorota (Dora) (1876-1952)
10. Koniarkowa Zofia (1876-1963)
11. Korfantowa Elżbieta (1882-1966)
12. Kujawska Rajda Maria (1893- 1948)
13. Ligoniova Wanda (1884-1953)
14. Maciejowska Paulina (Poła) (1899-1920)
15. Markowa Jadwiga (1885-1939/1945)
16. Miglancowa Monika (1883-?)
17. Niegolewska Wiktoria (1872-1927)
18. Ogórkówna Matylda (1897-1940)
19. Omańkowska Janina (1859-1927)
20. Parys Klara (1898-1979)
21. Pojdowa Florentyna (1883-?)
22. Rokicka-Niedbalska Antonina (1893-1975)
23. Różanowiczowa Maria (1886-1981)
24. Stęślicka Halina (1897-1956)
25. Szymkowiak Bronistawa (1896-1975)
26. Szyperska Aleksandra (1869-1938)
27. Wojciechowska-Sotowijowa Halina (1894-1984)
28. Wolnik Aniela (1900-1957)
29. Zarzycka-Ręgorowicz Olga (1900-1986)
30. Żnińska Janina (1871-1949)

Termin „herstory” oznaczający historię widzianą z kobiecego punktu widzenia powstał na wydziałach filologicznych i literaturoznawczych europejskich i amerykańskich uniwersytetów w późnych latach 60. ubiegłego wieku. Opierał się na grze słów: herstory, czyli „jej historia” w opozycji do history, czyli inaczej his- story – „jego historia”). W języku angielskim i polskim ta gra sprawdza się dobrze, ale nie dzieje się tak we wszystkich językach np. w niemieckim, gdzie – her – oznacza zupełnie co innego. Jednak piśmiennictwo naukowe na całym świecie przyjęło wersję anglojęzyczną do opisywania i analizowania roli kobiet w dziejach, traktując herstory jako osobny nurt badań oraz nowe narzędzie badawcze. W Polsce termin herstory pojawił się ponad 10 lat temu i na dobre wpisał się zarówno w projekty naukowe, jak i przedsięwzięcia popularyzatorskie i artystyczne. Na Śląsku warto wymienić działania Śląskiego Szlaku Kobiet, w Wielkopolsce tytuł dużej poznańskiej wystawy „Herstoria 1918/19”, czy też małopolski projekt Fundacji Przestrzeń Kobiet „o (nie) zwykłych kobietach”. Herstory świetnie przybliży 34 numer „Herito” wydawan przez krakowskie Międzynarodowe Centrum Kultury w 2019 roku. Przykładowe definicje: „Herstoria to perspektywa włączająca opowieści kobiet do równoważnej narracji historycznej. Polega na poszukiwaniu zapomnianych i przemilczanych w dziejach kobiet, ich dokonań, zasług, życia codziennego i przywróceniu ich powszechnej pamięci”.¹ „Herstoria próbuje zrekonstruować historię. Po pierwsze szuka zapomnianych i przemilczanych kobiet, by przywrócić im należne miejsce w naszej świadomości. [...]”²

¹ <http://fundacjajerstory.org/zapraszamy-na-i-ogolnopolskie-forum-herstoryczne>

² <http://www.jaskolczarnia.pl/herstoria-poznajcie-kobieca-wersje-wydarzen>

WSTĘP

ANNA KOWALCZYK

Autorka bestsellera
„Brakująca połowa dziejów.
Krótka historia kobiet na ziemiach polskich”.
WAB 2018.

fot. Edyta Gonet

Zapytana o Śląskie emancypantki przetomu XIX i XX wieku z niejakim wstydem przyznaję, że niewiele przychodzi mi do głowy. Wiem, co prawda, że to po części Ślązaczkom cała reszta Polek zawdzięcza przyznanie im wcześniej, niż w większości Europejek, czynnych i biernych praw wyborczych. Podwojenie polskiego elektoratu w przeddzień plebiscytów, które miały zadecydować o zasięgu granic odrodzonego państwa, było jedynym z motywów decydujących o tym, by emancypacja kobiet w Polsce gwałtownie przyspieszyła. Spośród śląskich sufrażystek ogólnopolskiego rozgłosu i rozpoznawalności doczekała się bodaj tylko Janina Omańkowska, ta „bezczelna politykująca polska kobieta, niezwykle zręczna w działaniu i w mowie, która wtyka swój nos wszędzie zakładając stowarzyszenia, pisząc broszury, agitując, która przysporzy państwu pruskiemu sporo kłopotów”. Ale nawet ona znana jest raczej w kręgach szczególnie zainteresowanych tą ciągle niszową gałęzią historii, za jaką zwykle się uważa dzieje kobiet, choć mówimy przecież o przeszłości i dokonaniach równo połowy populacji tych ziem.

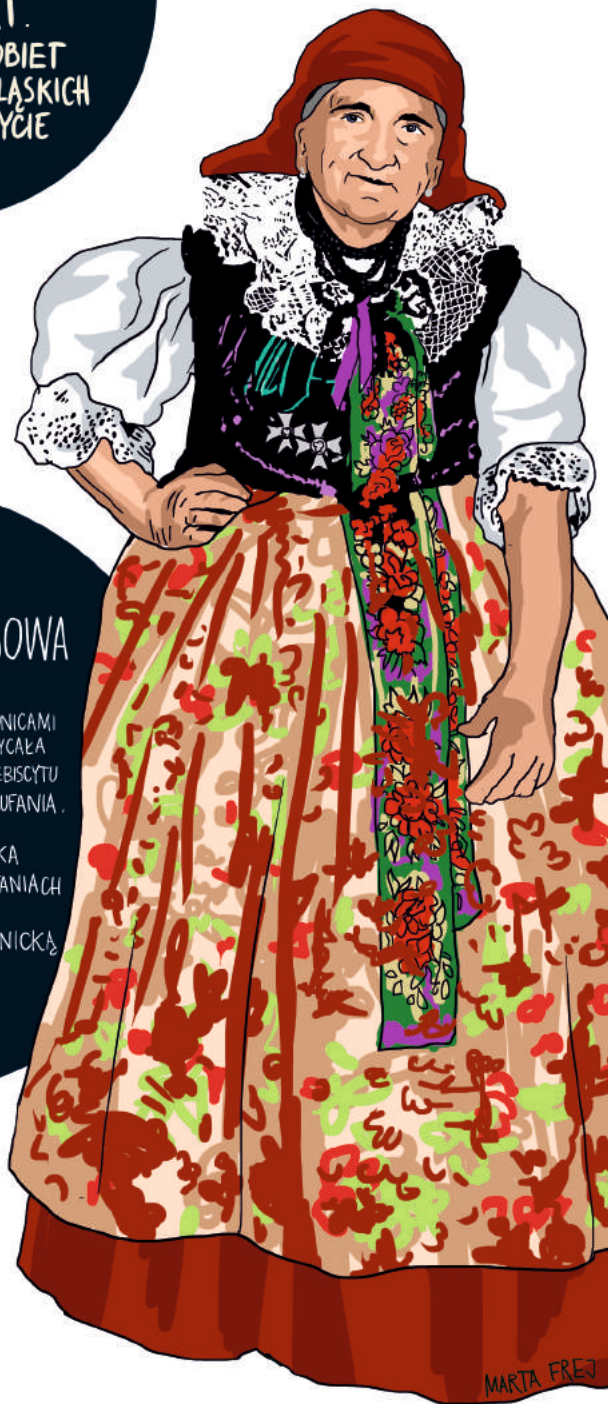
Cóż, przygnębiająca prawda jest taka, że podręcznikowe, muzealne, rocznicowe i właściwie wszelkie historyczne narracje głównego nurtu od dawien dawna obywają się nie tylko bez Ślązaczek, ale bez kobiet w ogóle. I to nie jest retoryczna przesada. Badaczki z Uniwersytetu Poznańskiego, autorki projektu badawczego o wiele mówiącym tytule „Niegodne historii” policzyły skrupulatnie, że w podręcznikach, na których większość młodych Polek i Polaków kończy swój kurs historii

wyniesionej ze szkoły, kobiety stanowią jedynie od 4 do 10 procent wszystkich imiennie wymienionych postaci. Nieco lepiej jest na ilustracjach – bezimienne, stanowiące element tła anonimowe bohaterki wypełniają kadry zdjęć i reprodukcji malarstwa nieco częściej. Przygarbione „chłopki” na kartoflisku zlewają się z horyzontem na starych rycinach, zakutane w chustki „robotnice fabryczne” są ledwie elementem scenografii burzliwego czasu rewolucji przemysłowej, „nauczycielki” i „społeczniczki” uśmiechają się do nas inteligentnie spomiędzy dzieci i nędzarzy, ale nie na tyle, by zasłużyć na choćby krótką wzmiankę o sobie, biel czepków i fartuchów „sanitariuszek” jaskrawo świeci na powstańczych fotografiach, ale nie dość, by ich imiona zasłużyły choćby na wspomnienie.

Dlaczego? Przyczyn jest wiele. Historia do niedawna postrzegana była jako zapis konstelacji jedynie tych wielkich sił, które – jak uważano – popychają świat naprzód – polityki, wojny i pieniądza, czasem nauki. A dostęp do powyższych był dla kobiet właściwie zamknięty. Historia była – i poniekąd do dziś jest – rozumiana także jako wypadkowa działań pojedynczych wybitnych jednostek, które w wąskich, hermetycznie zamkniętych gronach, w zaciszach gabinetów przesuwają pionki na szachownicy świata. I w tych gabinetach kobiet też niemal nie było, a gdy się nawet pojawiały, to umniejszano po latach ich wpływy i zasługi. Wreszcie historia jest tym, co badają historycy, a historycy badają ocalałe źródła – kroniki, pamiętniki, wspomnienia, listy. A te tworzyli przede wszystkim mężczyźni, przedstawiciele elit dla innych męskich przedstawicieli elit. I choć kobiety także nierazdo je pozostawiały za sobą, to jednak najczęściej dbano o to, by zachować je dla potomności.

One same nie zawsze dbały o uwiecznienie swej spuścizny zajęte codzienną krzątaniem wokół spraw, które uważały za nieskończenie ważniejsze od wypinania piersi po medale i honory. Uczyły więc czytać i pisać, dzieci i dorosłych. Karmiły głodnych, pielęgnowały chorych, ubierały nagich i bosych. Krzewiły zasady zdrowia i higieny, które zupełnie niepostrzeżenie ocalały tysiące ludzkich istnień przed przedwczesną śmiercią, której dało się uniknąć. Uczyły zawodów i fachów, które osobom dotąd niesamodzielnym pozwalały zarabiać pierwsze pieniądze i stawać na własne nogi. Występowały w obronie słabszych i uciskanych, ale też uświadamiały im, że wyzysk nie musi być zasadą, a prawo bierze w obronę nawet pozornie bezbronnych. Wykonywały więc całą tę niepozorną, nieodzoną pracę na zapleczu frontów i rewolucji gospodarczych, pracę bez której świat rozpadłby się na kawałki. Sklejały też nie raz i nie dwa te światy, które właśnie się przecież rozpadły, bo wojna, bo powstanie, bo zaraza i epidemia. Trzepały dywany z kurzu pół bitewnych, składały do kupy potrząskane charaktery, cerowały podarte kapoty nadziei na lepsze jutro. Sąsiadki wielkiej historii. Mieszkankei codziennego mozołu. Zapraszają nas dziś do siebie na herbatę. By wreszcie opowiedzieć nam, co one widziały na własne oczy i co z tym wszystkim zrobiły. I to może być najciekawsza za opowieści, jakie znamy.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCYE

ALBINA BALASOWA

(1899 - 1977)

„DROMADERKA”, BO POD SPODNICAMI
ŚLĄSKIEGO STROJU PRZEMYCAŁA
ULÓTKI I BRONĲ. PODCZAS PLEBISYCYTU
PEŁNIŁA FUNKCJĲ MĘŻA ZAUFANIA.
JAKO SANITARIUSZKA
I ZAPRZYSIĘŻONA KURIERKA
UCZESTNICZYŁA W POWSTANIACH
ŚLĄSKICH.
NAZYWANO JĄ „SZOPIENICKĄ
KRÓLOWĄ POLSKI”

MARTA FREJ

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCIE

JÓZEFA BRAMOWSKA

(1860 - 1942)

PROPAGATORKA POLSKOŚCI
NA ŚLĄSKU,
SENATORKA
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ
W LATACH
1929 - 1930,
I W 1935 r.

MARTA FRECI

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI.
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCYE"

TEODORA DOMBKOWA

(1874-1950)

ZAŁOŻYCIELKA PIERWSZEGO POLSKIEGO
TOWARZYSTWA KOBIEC NA GÓRNYM
ŚLĄSKU, KTÓRE POWSTAŁO
W BYTOMIU W 1900 R.

WSPÓLZAŁOŻYCIELKA TOWARZYSTW
KOBIEC W LIPINACH, RUDZIE,
MIKULCZYCACH, RADZIONKOWIE
I WIELU INNYCH.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI.
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE"

JANINA GIZYCKA

(1887 - 1937)

OD 1920 PRACOWAŁA W ŁOMNICKIM
HOTELU, GDZIE OBRANO JĄ HONOROWĄ
„GOSPODYNIA”, INSTRUKTORKA „KÓŁ
POLEK”, NACZELNA SIOSTRA PUNKTU
ŻYWNOŚCIOWO-OPATRUNKOWEGO
W SZOPIENIACACH.

„ZA PLEBISCYT I POWSTANIE
DOSTAŁAM ODZNACZENIE”

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SASIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE

PETRONELA GOLASZOWA

(1851 - 1935)

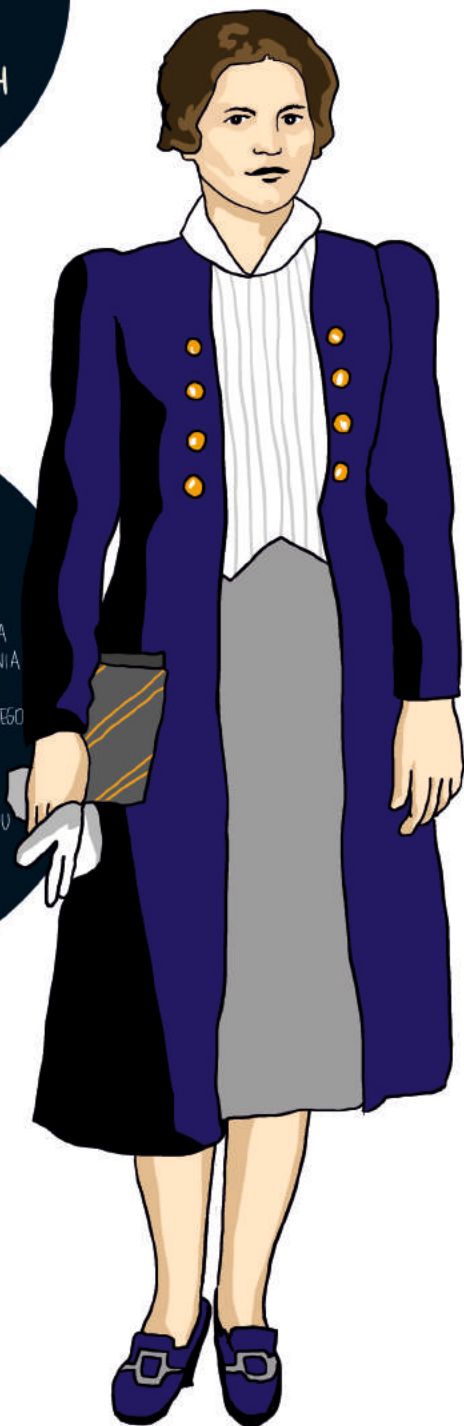
WIELOLETNIA PRZEWODNICZĄCA
TOWARZYSTWA POLEK W KRÓLEWSKIEJ
Hucie, ZIWANA POLSKĄ KROLOWĄ
KLIMZOWCA. WYSTĘPOWAŁA
NA WIELU WIECACH KOBIET
POLSKICH. W LATACH 1918-1920
BYŁA CZŁONKINIĄ POWIATOWEJ
RADY LUDOWEJ NA MIASTA
KRÓLEWSKĄ HUTEŃ I NOWE
HAJDUKI.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCYE

MARIA GRUCLIKOWA

(1892 - 1982)

DZIAŁAŁA W LIGOCIE ZABĘSKIEJ,
GDZIE W 1921r. ZAKOZYŁA KOLE
TOWARZYSTWA KOBIET. Z RAMIENIA
KATOLICKIEGO BŁOKU LUDOWEGO
ZOSTAŁA POSEŁKĄ SEJMU ŚLĄSKIEGO
II KADENCJI. PRACOWAŁA
W SEKRETARIACIE TOWARZYSTW
POLEK W KATOWICACH JAKO
REFERENTKA. CZŁONKINI ZARZĄDU
GŁÓWNEGO KOLEA TOWARZYSTWA
POLEK.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE

KAROLINA HAGER

(1861 - 1947)

WNIOSŁA WIELKI WKŁAD W ROZWÓJ
RUCHU STOWARZYSZENIOWEGO KOBIET
NA GÓRNYM ŚLĄSKU, OPRÓCZ CZYTELNI
DLA KOBIET I TOWARZYSTWA POLEK
W ZABRSKIM, DO KTÓREGO WESZŁY
ŻONY GÓRNIKÓW I HUTNIKÓW,
ORGANIZOWAŁA WIECE NARODOWE
I WYCIECZKI KOBIET DO KRAKOWA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

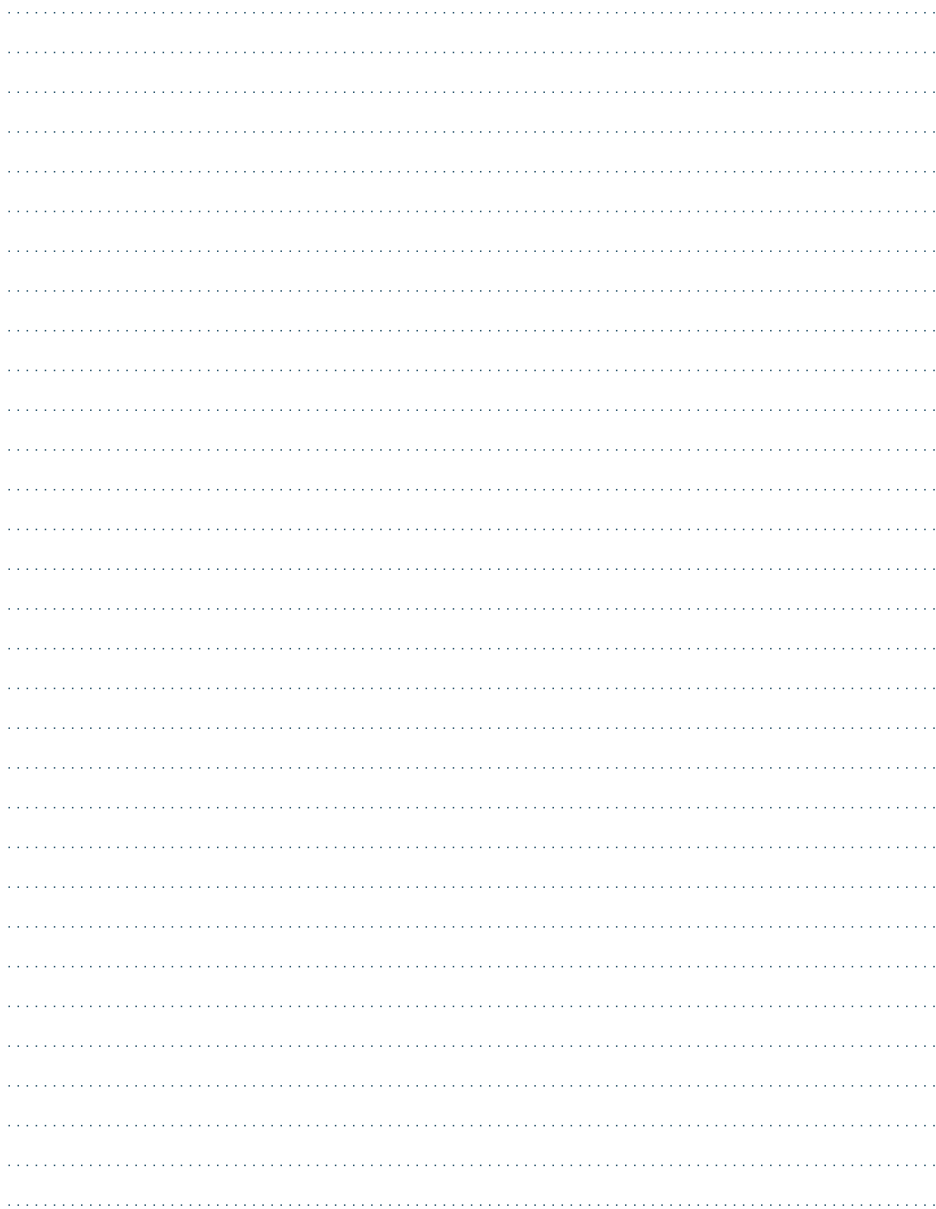
WANDA JORDAN-ŁOWIŃSKA

(1900-1959)

HARCMISTRZYNI, JEDNA Z ZAŁOZYCIELEK
ZHP NA GÓRNYM ŚLĄSKU, UCZESTNICZYŁA
W POWSTANIACH ŚLĄSKICH, ORGANIZUJĄC
M IN HARCERSKIE POGOTOWIE SANITARNE.
KOMENDANTKA ŚLĄSKIEJ KOMENDY
ŻEŃSKIEJ ORAZ ŚLĄSKIEJ KOMENDY
MĘSKIEJ, PRZEWODNICZĄCA
ZARZĄDU ODDZIAŁU ŚLĄSKIEGO
ZHP.

Miejsce na notatki

A series of 23 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

DOROTA (DORA) KŁUSZYŃSKA

(1876 – 1952)

W LATACH 1918–1920 CZŁONKINI
RADY NARODOWEJ KSIĘSTWA
CIESZYŃSKIEGO.

LEWICOWA POLITYCZKA I DZIAŁACZKA
KOBIECA.

REDAGOWAŁA „GŁOS KOBIET.”

SENATORKA I, II, III KADENCJI,

POSŁANKA NA SEJM

USTAWODAWCZY

I SEJM PRL I KADENCJI.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SASIADKI.
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE

ZOFIA KONIARKOWA

(1876-1963)

PREZESKA TOWARZYSTWA POLEK
W KATOWICACH, SŁUŻYŁA JAKO
SANITARIUSZKA I ŁĄCZNICZKA
W II I III POWSTANIU. W JEJ DOMU
MIEŚCIŁO SIĘ BIURO LOKALNEGO
KOMITETU PLEBISCYTOWEGO.
ODZNACZONA KRZYŻEM
NA ŚLĄSKIEJ WSTĘPZE WALECZNOŚCI
I ZASŁUGI I GWIAZDĄ ŚLĄSKA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

ELZBIETA KORFANTY

(1882 - 1966)

POSŁANKA NA SEJM ŚLĄSKI,
BRAŁA CZYNNY UDZIAŁ
W III POWSTANIU ŚLĄSKIM.
ZASTĘPCZYNI PRZEWODNICZĄCEJ
TOWARZYSTWA POLEK,
NASTĘPNIE PREZESKA ZWIĄZKU
KATOLICKICH TOWARZYSTW
POLEK NA GÓRNYM ŚLĄSKU.

Miejsce na notatki

A series of 30 horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCYCIE

MARIA KUJAWSKA

(1893-1948)

BYŁA JEDYNĄ KOBIETĄ, LEKARKĄ,
BIORĄCĄ UDZIAŁ W II POWSTANIU ŚLĄSKIM,
W DNIU PLEBISYCYTU BYŁA LEKARKĄ
DZURNĄ W POLSKIM SZTABIE
PLEBISYCYTOWYM W HOTELU LOMNITZ
W BYTOMIU.
POSŁANKA NA SEJM ŚLĄSKI,
DZIAŁACZKA SPOŁECZNA I POLITYCZNA.
JEJ 4 CORKI ZOSTAŁY LEKARKAMI.

MARTA PREGI

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SASIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE

WANDA LIGONIOWA

(1884-1953)

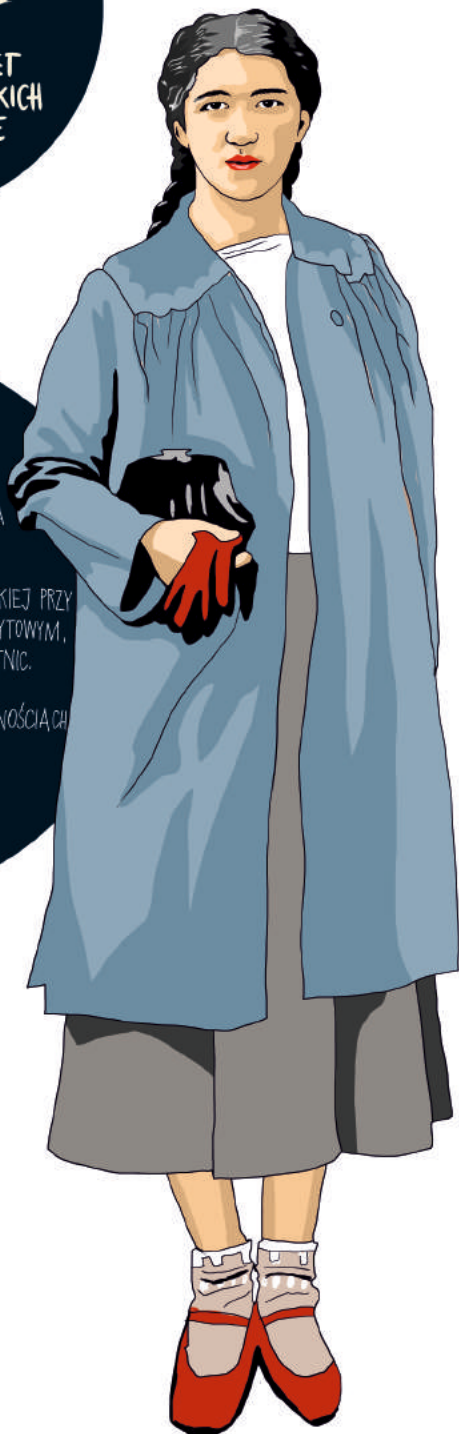
"CICHA PATRIOTKA", CAŁĄ SOBĄ,
"WSPIERAŁA KARLIKA Z KOCYNDRA",
W CZASIE POWSTAŃ KIEROWAŁA TANIĄ
KUCHNIĄ W CZĘSTOCHOWIE, GOZIE
Z JEDZENIEM ROZDAWAŁO
PIELGRZYMOM ULOTKI "GŁOSUJ ZA
PRZYŁĄCZENIEM ŚLĄSKA DO POLSKI!"
URODZIŁA 5 DZIECI.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI"
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

PAULINA (POLA) MAGIEJOWSKA

(1899-1920)

PRACOWAŁA W SEKCJI HARCERSKIEJ PRZY
POLSKIM KOMISARIACIE PLEBISYCOTOWYM,
DZIAŁAŁA WŚRÓD ŚLĄSKICH ROBOTNIC.
ZGINĘŁA W WIEKU 21 LAT
W NIEWYJAŚNIONYCH OKOLICZNOŚCIACH

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
SĄSIADKI.
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCYE

JADWIGA MARKOWA

(1885-? pagnieb 1945)

WSPÓTWÓRCZYNI TOWARZYSTWA
POLEK W GLIWICACH. BRAŁA
UDZIAŁ W III POWSTANIU
ŚLĄSKIM, PODCZAS KTÓREGO
SŁUŻYŁA W 4 PUŁKU GLIWICKIM,
GDZIE ZAJMOWAŁA SIĘ
KUCHNIĄ POWSTAŃCZĄ.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

MONIKA MIGLANCOWA

(1883-?)

GOSPODYNI DOMOWA, KTÓRA
WCIĄGNĘŁA MĘŻA W DZIAŁALNOŚĆ
NARODOWOŚCIOWĄ, ZAPISAŁA GO
JAKO CZŁONKA HONOROWEGO
DO ZJEDNOCZENIA ZAWODOWEGO
POLSKIEGO.

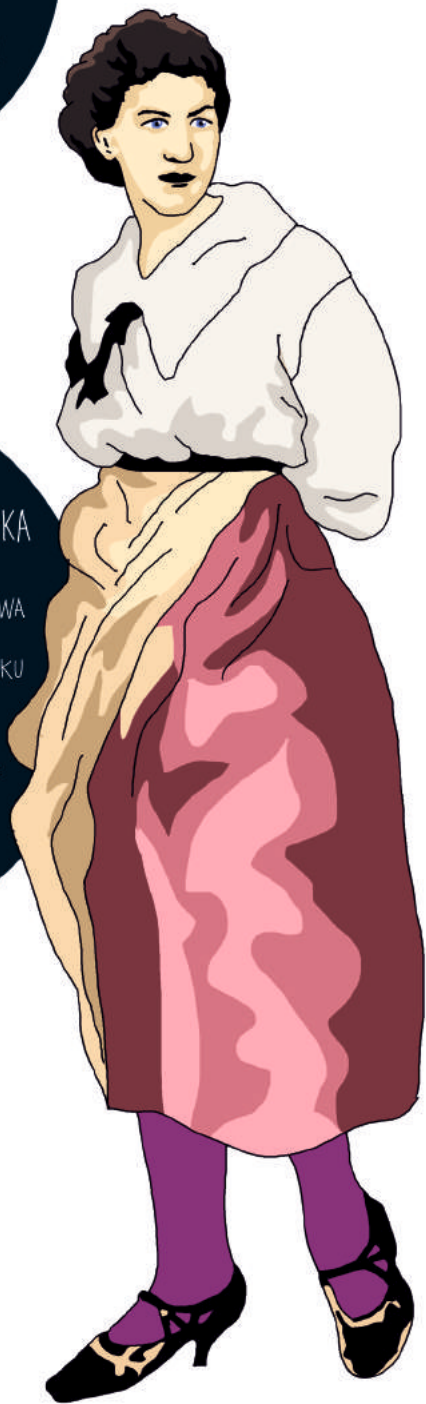
DZIĘKI NIEJ KARBY, JAKO PIERWSZA
GMINA UZYSKAŁA POZWOLENIE
NA DODATKOWE LEKCJE W
JĘZYKU POLSKIM.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

WIKTORIA NIEGOLEWSKA

(1872 - 1927)

WYBITNA DZIAŁACZKA NARODOWA
W POWIECIE LUBLINECKIM,
CZŁONKINI HONOROWA ZWIĄZKU
POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH,
TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ
NAUK MIAŁO W NIEJ ZARLIWĄ
PRZYJACIÓŁKĘ - ZAPISAŁA MU
CAŁĄ SWOJĄ BIBLIOTEKĘ.

Miejsce na notatki

A series of 25 horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

MATYLDA OGÓRKÓWNA

(1897 - 1940)

URODZIŁA SIĘ W MIKULCZYCACH,

RESTAURATORKA

NAJPRAWDOPODOBNIJ JEDYNA

KOBIETA WALCZĄCA Z BRONIĄ

W RĘKU W CZASIE POWSTAŃ

ŚLĄSKICH (III POWSTANIE)

UZYWAŁA PSEUDONIMU

"MAKS"

PO MĘŻU ZANG.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

JANINA OMAŃKOWSKA
(1859 - 1927)

PIERWSZA KOBIETA NA ŚWIECIE, KTÓRA JAKO
MARSZAŁEK - SENIOR OTWORZYŁA OBRADY
REGIONALNEGO SEJMU. DZIAŁACZKA
SPOŁECZNA, PUBLICYSTKA, POETKA,
CHARYZMATYCZNA LIDERKA WIELU
ORGANIZACJI KOBIECYCH, CHADECZKA,
JAKO PIERWSZA KOBIETA NA ŚLĄSKU
ODZNACZONA KRZYŻEM KAWALERSKIM
ORDERU POLONIA RESTITUTA.

MARTA FREJ

Miejsce na notatki

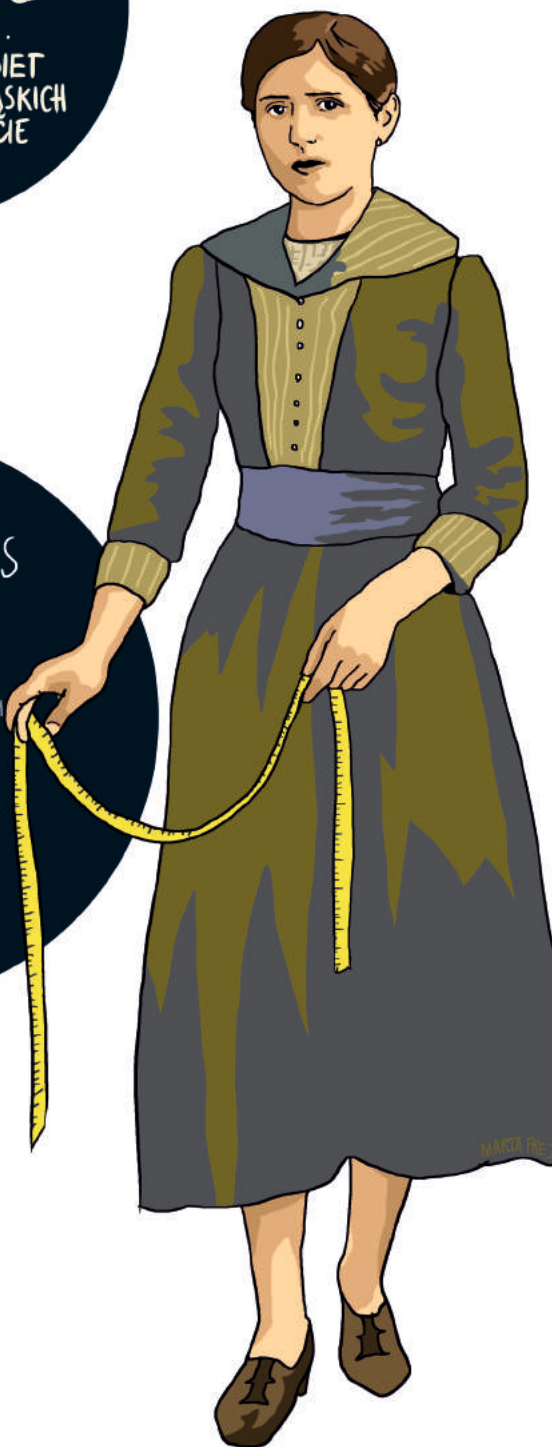
A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI.
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

KLARA PARYS

(1898 - 1979)

Z DOMU PIONTEK,
Z ZAWODU KRAWCOWA,
MATKA SIĘDMIOGA DZIECI,
SIOSTRA, SZWAGIERKA,
SIOSTRZENICA
POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH,
ŻONA TEOFIŁA PARYSA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

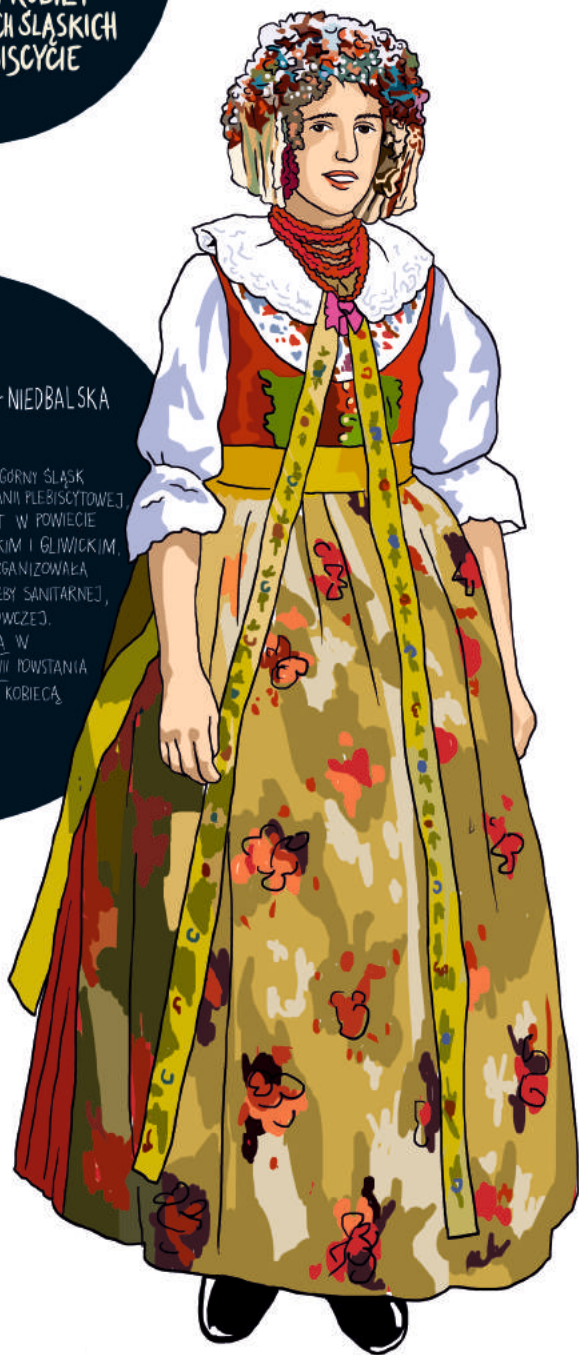
FLORENTYNA POJDOWA
(1883 - ?)

POCHODZIŁA Z SIEMIANOWIC
ŚLĄSKICH, UZYWAŁA
PSEUDONIMU „WIEDEŃSKA
HRABIANKA”, PRZEKOZONA
SANITARIUSZKA,
POWSTANKA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIEC
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

ANTONINA ROKICKA - NIEDBALSKA

(1893-1975)

W 1920 PRZYJECHAŁA NA GÓRNY ŚLĄSK
I WZIĘŁA UDZIAŁ W KAMPANII PLEBISYTOWEJ,
DZIAŁAJĄC WŚRÓD KOBIEC W POWIĘCIE
BYTOMSKIM, STRZELECKIM I GLIWICKIM.
NA ROZKAZ POW GŚ ORGANIZOWAŁA
ŻEŃSKIE ODDZIAŁY SŁUŻBY SANITARNEJ,
KURIERSKIEJ I WYWIADOWCZEJ.
CZYNNIE UCZESTNICZYŁA W
II POWSTANIU, PODCZAS III POWSTANIA
ORGANIZOWAŁA PIĘSZĄ, KOBIECĄ
I DUCZĘ SZTAFETOWĄ.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCE

MARIA RÓŻANOWICZOWA
(1886-1981)

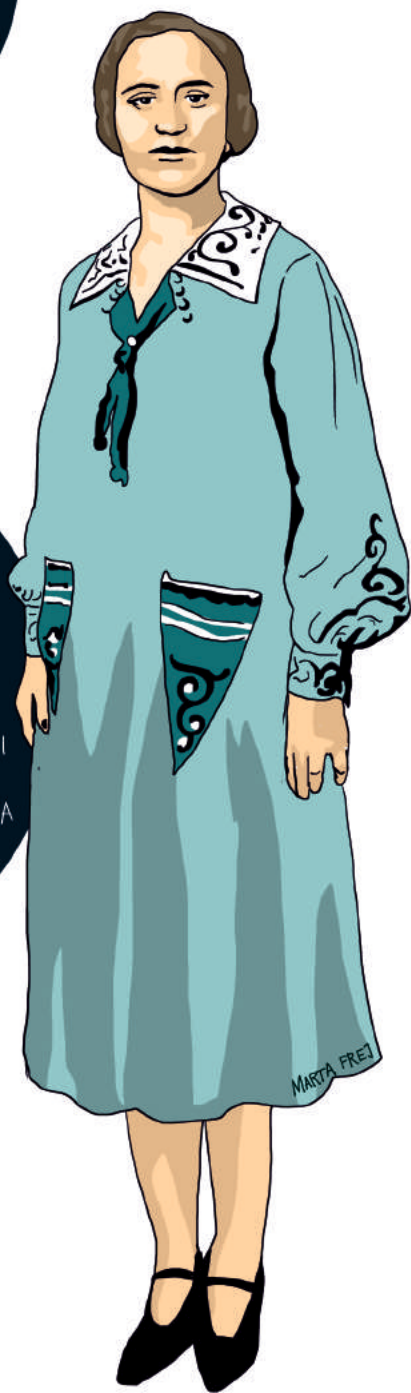
CZŁONKINI ODDZIAŁU ZEŃSKIEGO
GNIAZDA TOW. GIMNASTYCZNEGO
"SOKÓŁ" W KATOWICACH.
UCZESTNICZYŁA W SŁUŻBIE
SANITARNEJ ORAZ APROWIZACJI
ODDZIAŁÓW POWSTAŃ ŚLĄSKICH.
PRACOWAŁA SPOŁĘCZNIE
W POLSKIM KOMITECIE
PLEBISCYTOWYM
W KATOWICACH.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

HALINA STĘŚLIKA

(1897 - 1956)

NAJMŁODSZA POSŁANKA
NA SEJM I KADENCJI,
SEKRETARKA PODKOMISJI
KONSTITUCYJNEJ DLA SPRAW
AUTONOMII ŚLĄSKA. CZŁONKINI
GÓRNOŚLĄSKIEGO ZWIĄZKU
TOWARZYSTW POLEK, REDAKTORKA
„GŁOSU POLEK”,
UCZESTNICZKA TRZECH
POWSTAŃ.

MARTA FREJ

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

BRONISŁAWA SZYMKOWIAK

(1896 - 1975)

W CZASIE POWSTAŃ ŚLĄSKICH ORGANIZOWAŁA
TAJNE SZUŻBY SANITARNE, ZAŁOŻYŁA
POLSKI ZWIĄZEK SZUŻBY DOMOWEJ, OPIEKOWAŁA
SIĘ RODZINAMI POWSTAŃCÓW.

CZŁONKINI KOMISJI PARYTETOWEJ KATOWIC.
NAJMLĘDSZA POSŁANKA SEJMU ŚLĄSKIEGO
I KADENCJI.

DZIAŁACZKA OŚWIATOWA
I SPOŁECZNA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

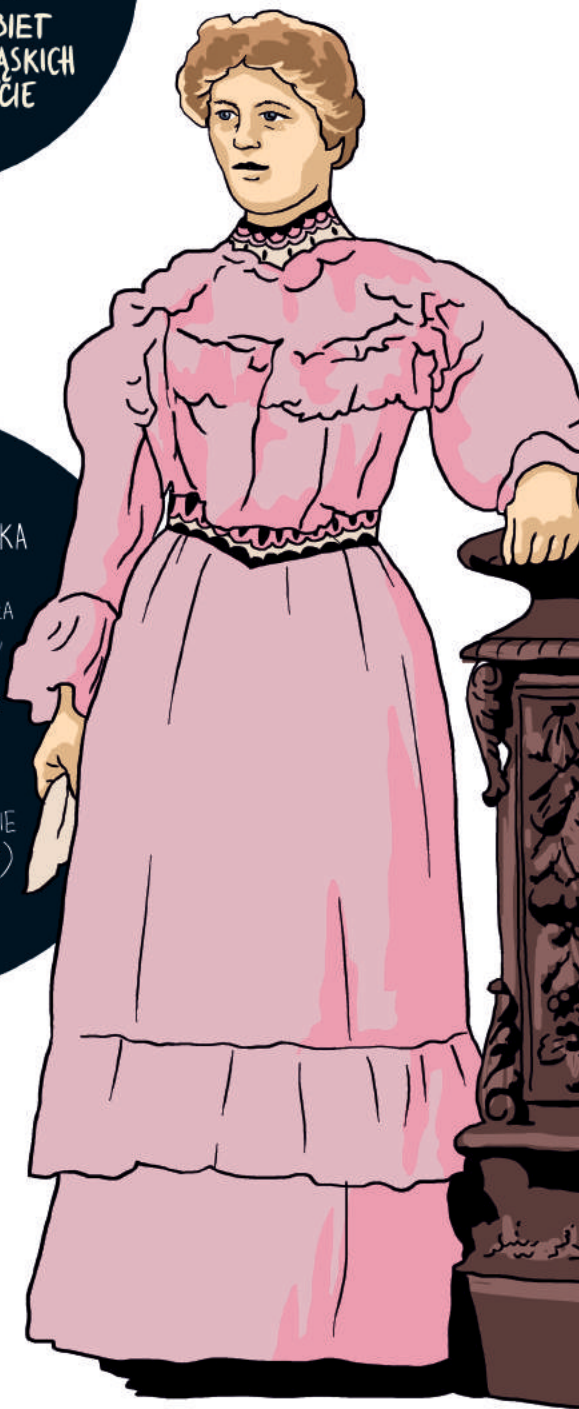
"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

ALEKSANDRA SZYPERSKA

(1865 lub 1869 - 1938)

NAUCZYCIELKA, KOLPORTOWAŁA
POLSKIE KSIĄŻKI I SPIEWNIKI,
URZĄDZAŁA PRZEDSTAWIENIA
TEATRALNE, BYŁA PIERWSZĄ
PRZEWODNICZĄCĄ (1903)
CZYTELNI DLA KOBIET
W KATOWICACH.

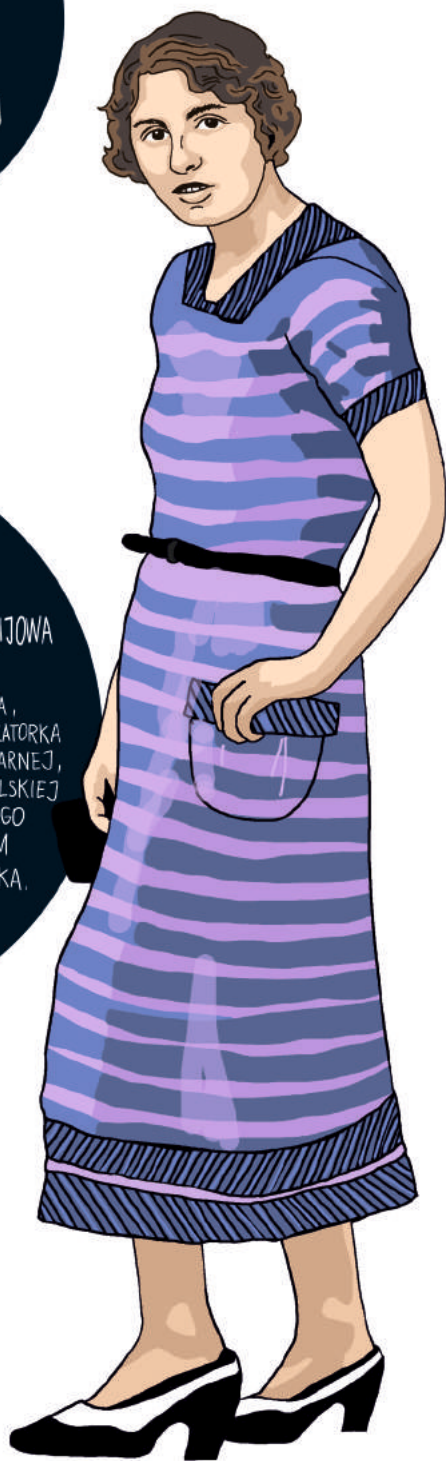
PIERWSZA POLKA W RADZIE
MIASTA (KATOWICE, 1919)

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

HALINA WOJCIECHOWSKA-SOŁOWIJOWA

(1894-1984)

NAUCZYCIELKA, DZIAŁACZKA SPOŁECZNA,
W CZASIE POWSTAŃ ŚLĄSKICH ORGANIZATORKA
ZEŃSKICH ODDZIAŁÓW SŁUŻBY SANITARNEJ,
KURIERSKIEJ I WYWIADOWCZEJ POLSKIEJ
ORGANIZACJI WOJSKOWEJ GÓRNEGO
ŚLĄSKA W POWIATACH KOZIELSKIM
I ZABRSKIM, PSEUDONIM HALSZKA.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

ANIELA WOLNIK

(1900-1957)

HARCERKA, DZIAŁAŁA
JAKO SANITARIUSZKA W CZASIE
POWSTAŃ ŚLĄSKICH. NA FRONT
RUSZYŁA Z 5. RYBNICKIM PUŁKIEM
PIECHOTY. ZWANA "ŚLĄSKĄ INKĄ".
ZA WYJĄTKOWĄ POSTAWĘ
I BOHATERSTWO OTRZYMAŁA
KRZYŻ VIRTUTI MILITARI.

Miejsce na notatki

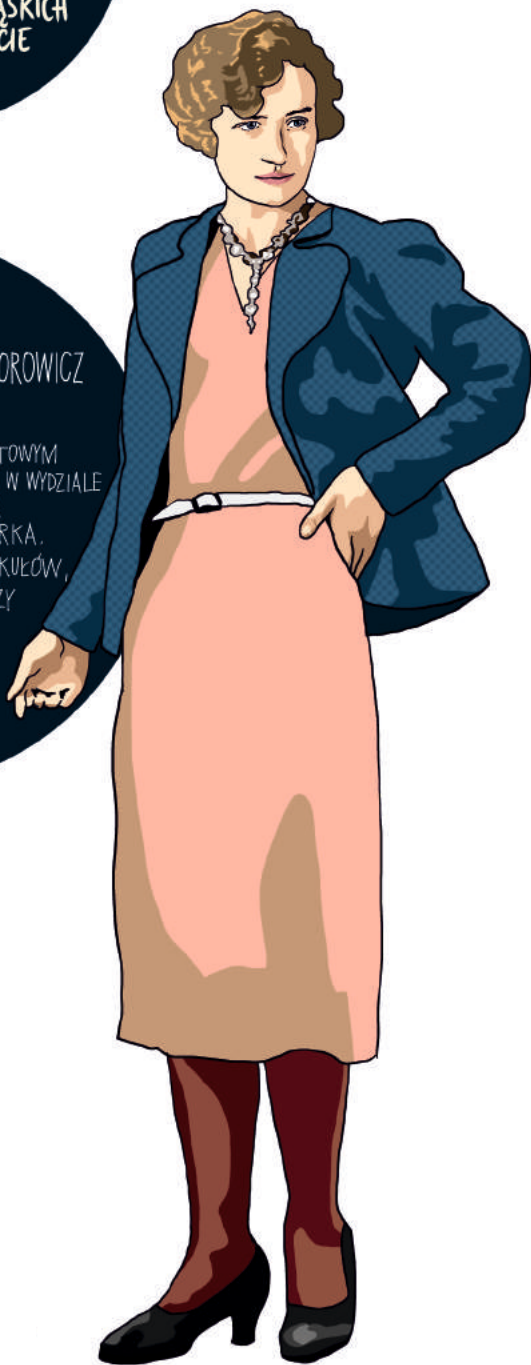
A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISYCIE

OLGA ZARZYCKA-REGOROWICZ

(1900–1986)

W KOMISARIACIE PLEBISYCOTWYM
W BYTOMIU ZATRUDNIONA W WYDZIALE
PRASOWYM, REDAKTORKA
„POWSTAŃCA”. AGITATORKA.
AUTORKA ODEZW, ARTYKUŁÓW,
FELIETONÓW I WIERSZY
PROPAGANDOWYCH.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

"60 NA 100"
"SĄSIADKI."
GŁOSEM KOBIET
O POWSTANIACH ŚLĄSKICH
I PLEBISCYCIE

JANINA ZNIŃSKA

(1871 - 1949)

DZIAŁACZKA SPOŁECZNA
I PLEBISCYTOWA PROPAGATORKA
ŚPIWU CHORAŁNEGO I KULTURY
MUZYCZNEJ. PIERWSZA
REDAKTORKA „ŚPIEWAKA
ŚLĄSKIEGO”, DZIAŁACZKA
W TOWARZYSTWACH CZYTELNI
LUDOWYCH.

Miejsce na notatki

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

ŹRÓDŁA

1. **Balasowa Albina** (1899-1977) – zdjęcia wykorzystane do stworzenia wizerunku pochodzi z artykułu Barbary Szmatloch „*Poczet wielkich Górnioślązaczek*” [w:] „*Śląsk*” nr 5 /199/ maj 2012, s.41 oraz ze zdjęcia zamieszczonego w projekcie „*Gazety Wyborczej*”, opracowanie: Michalina Bednarek „*Stulecie praw kobiet na Śląsku*”, Katowice 2018, https://katowice.wyborcza.pl/multimedia/stulecie-praw/slaskie-heroiny-_albina-balasowa;
2. **Bramowska Józefa** (1860-1942) – zdjęcie: NAC (skrót: Narodowe Archiwum Cyfrowe – dalej używany w opisie źródeł) sygnatura 3/1/0/2/961;
3. **Dombkowa Teodora** (1874-1950) – zdjęcie ze strony www.szafarkiewicz.plewako.pl (archiwum rodzinne) oraz [w:] „*Kobieta w dziejach i współczesności Bytomia*”, red. M. Goik, E. Horwat, I. Wójcik-Kühnel, Muzeum Górniośląskie w Bytomiu, Bytom 2011, s. 81;
4. **Giżycka Janina** (1887-1937) – zdjęcie: BZHUM, Joanna Lusek „*Z Kresów przez Galię na Górny Śląsk*”, *Acta Medicorum Polonorum* 5/2, s. 23-34, 2015, http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Acta_Medicorum_Polonorum/Acta_Medicorum_Polonorum-r2015-t5-n2/Acta_Medicorum_Polonorum-r2015-t5-n2-s23-34/Acta_Medicorum_Polonorum-r2015-t5-n2-s23-34.pdf;
5. **Golaszowa Petronela** (1851-1935) – zdjęcie z tekstu: Marian Gałuszka / Krzysztof Knas [w:] *Chorzowianin* nr 41/2005, <http://www.archiwum.chorzowianin.pl> <http://www.archiwum.chorzowianin.pl/golaszowa-czy-golasiowa-co-na-to-archiwa,n-3075.html#ad-image-0>;
6. **Gruchlikowa Maria** (1892-1982) – zdjęcie: archiwum Stowarzyszenia Szlakiem Kobiet https://www.facebook.com/search/top?q=%C5%9Blaski%20szlak%20kobiet&epa=SEARCH_BOX zaczerpnięte do ww. projektu z teczek osobowych posłów Sejmu Śląskiego (1922-1939), które dostępne są w Archiwum Państwowym w Katowicach; www.katowice.ap.gov.pl;
7. **Hager Karolina** (1861-1947) – zdjęcie z egzemplarza autorskiego prywatnej publikacji przygotowanej przez Onufrego Torbusa „*Hagerowie*”, Tarnowskie Góry 2015, udostępnionego dzięki uprzejmości Pani Danuty Małeckiej-Rzepeckiej;
8. **Jordan-Łowińska Wanda** (1900-1959) – zdjęcie pochodzi z publikacji „*Kobieta w dziejach i współczesności Bytomia*”, red: M. Goik, E. Horwat, I. Wójcik-Kühnel, Muzeum Górniośląskie w Bytomiu, Bytom 2011., s. 115; oraz z wystawy „*Kobiety Śląskie i Niepodległa*”, opracowanie: M. Zbierańska, M. Kasprowska-Jarczyk, B. Maresz, Biblioteka Śląska w Katowicach, Katowice 2018, wersja cyfrowa;

9. **Kluszyńska Dorota** (Dora) (1876-1952) – zdjęcie: NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygnatura 1-A- 988; oraz <https://senat.edu.pl/historia/senat-rp-w-latach-1922-1939/senatorowie-ii-rp/senator/dorota-kluszynska/>;
10. **Koniarkowa Zofia** (1876-1963) – zdjęcie zaprezentowane na stronie Miejskiego Domu Kultury w Katowicach Bogucicach-Zawodziu www.mdkbogucice-zawodzie.pl/2016/08/03/zofia-koniarkowa/;
11. **Korfantowa Elżbieta** (1882-1966) – zdjęcie pokazane na wystawie „*Kobiety Śląskie i Niepodległa*”, opracowanie: M. Zbierańska, M. Kasprowska-Jarczyk, B. Maresz, Biblioteka Śląska w Katowicach, Katowice 2018, wersja cyfrowa;
12. **Kujawska Maria** (1893-1948) – zdjęcie które posłużyło do stworzenia wizerunku zaczerpnięte z portalu: www.pszczynska.pl [w:] Alina Bednarz „*O Niemce, co Polaka i Polskę pokochała*” http://www.pszczynska.pl/o-niemce_-co-polaka-i-polske-pokochala.html;
13. **Ligoniowa Wanda** (1884-1953) – fotografia: prywatne zbiory Andrzeja Sasa-Jaworskiego, wnuka Ligonia po Stanisławie Sas-Jaworskiej, wykonane około 1900 r., opublikowane w artykule dr Piotra Skowronka „*Kobiety rodu Ligoniów*” [w:] „*Śląsk*” nr 8 /285/ sierpień 2019, s. 15;
14. **Maciejowska Paulina (Poła)** (1899-1920) – zdjęcie: repozytorium wolnych zasobów, Wikimedia, https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Paulina_Maciejowska.jpg;
15. **Markowa Jadwiga** (1885-1939/1945 – pogrzeb) – zdjęcie www.kzp.pl znaczek pocztowy 130. rocznica urodzin, oraz na stronie gliwickiego stowarzyszenia Metamorfozy www.gliwiczanie.pl;
16. **Migłancowa Monika** (1883-?) – zdjęcie [w:] „*Kobieta w dziejach i współczesności Bytomia*”, red: M. Goik, E. Horwat, I. Wójcik-Kühnel, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Bytom 2011;
17. **Niegolewska Wiktoria** (1872-1927) – zdjęcie z prywatnego archiwum rodzinnego Konstantego Wolnego, znajduje się też na stronie Hufca ZHP w Lublińcu <http://www.historia.lubliniec.zhp.pl> oraz <http://www.historia.lubliniec.zhp.pl/index.php/8-biografie/75-wiktoria-niegolewska>;
18. **Ogórkówna Matylda** (1897-1940) – zdjęcie [w:] „*Encyklopedia Powstań Śląskich*”, Opole 1982, s.672;
19. **Omańkowska Janina** (1859-1927) – zdjęcia z Biblioteki Śląskiej z działu Zbiory Specjalne (fotografie, rękopisy): fotografia Omańkowskiej w Albumie Wydawnictwa Katolik 1914, sygnatura BŚ G 4410 V; ŚBC <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/36762#structure> ; fotografia Omańkowskiej na tableau Klubu Chrześcijańskiej Demokracji Sejmu Śląskiego, sygnatura BŚ G 4260 III, ŚBC <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/1066/edition/950> ; fotografia jednego z posiedzeń Sejmu Śląskiego (Omańkowska tyłem słabo widoczna), sygnatura BŚ G 4257 III ŚBC <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/148125/edition/139076>;

20. **Parys Klara** (1898-1979) – zdjęcie z archiwum prywatnego dr Pawła Parysa, prawnuka Klary, muzealnika i współtwórcy wystawy oraz autora katalogu tejże pt.: „*Niezapomniane. Kobiety w czasie powstań i plebiscytu na Górnym Śląsku*”, Muzeum Śląskie, Katowice 2019;
21. **Pojdowa Florentyna** (1883-?) – zdjęcie udostępnione ze zbiorów Muzeum Czynu Powstańczego na górze św. Anny, oddz. Muzeum w Opolu, sygnatura 1272, na oryginalnym zdjęciu: *Florentyna Pojdowa z grupą sanitariuszek podczas I powstania*;
22. **Rokicka-Niedbalska Antonina** (1893-1975) – zdjęcie udostępnione do stworzenia wizerunku przez Muzeum Niepodległości w Warszawie (oddział: Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej), sygnatura F-5493;
23. **Różanowiczowa Maria** (1886-1981) – zdjęcie [w:] „Śląsk” nr 5 /199/ maj 2012 s.43, ponadto ze zdjęcia umieszczonego w projekcie katowickiej GW, Michalina Bednarek „*Stulecie praw kobiet na Śląsku*” www.katowice.wyborcza, gdzie użyto zdjęcia z archiwum rodziny Różanowicz: <https://katowice.wyborcza.pl/multimedia/stulecie-praw/slaskie-heroiny-maria-z-glabiszow-rozanowiczowa->;
24. **Stęślicka Halina** (1897-1956) – zdjęcie: NAC, sygnatura 1-A-722 oraz 1-A-721 www.szukajwarchiwach.gov.pl;
25. **Szymkowiak Bronisława** (1896-1975) – zdjęcie z wystawy „*Kobiety Śląskie i Niepodległa*”, opracowanie: M. Zbierańska, M. Kasprowska-Jarczyk, B. Maresz, Biblioteka Śląska w Katowicach, Katowice 2018/2019, wersja cyfrowa;
26. **Szyperska Aleksandra** (1869-1938) – zdjęcie z wystawy stałej „*Z dziejów Katowic*” w Muzeum Historii Katowic, Katowice 2019;
27. **Wojciechowska-Sołowijowa Halina** (1894-1984) – zdjęcie z wystawy „*Kobiety Śląskie i Niepodległa*”, opracowanie: M. Zbierańska, M. Kasprowska-Jarczyk, B. Maresz, Biblioteka Śląska w Katowicach, Katowice 2018/2019, wersja cyfrowa;
28. **Wolnik Aniela** (1900-1957) – zdjęcie znalezione na stronie www.turybnik.pl, „*Rybnik na kartach historii*” http://www.turybnik.pl/foto_pliki/album_fotografie_ludzie/wolnikanielawiiipowstaniu.html
29. **Zarzycka-Ręgorowicz Olga** (1900-1986) – zdjęcie [w:] „*Kobieta w dziejach i współczesności Bytomia*”, red: M. Goik, E. Horwat, I. Wójcik-Kühnel, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Bytom 2011, s. 190;
30. **Żnińska Janina** (1871-1949) – zdjęcie [w:] „*Kobieta w dziejach i współczesności Bytomia*” red: M. Goik, E. Horwat, I. Wójcik-Kühnel, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu 2011, s. 191 oraz zdjęcie z wystawy „*Kobiety Śląskie i Niepodległa*”, opracowanie: M. Zbierańska, M. Kasprowska-Jarczyk, B. Maresz, Biblioteka Śląska w Katowicach, Katowice 2018/2019, wersja cyfrowa.

ZESZYT DO HERSTORII

dla początkujących

Wydawca:

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach
ul. Teatralna 4, 40-003 Katowice
www.rik.katowice.pl
Kontakt: sekretariat@rik.katowice.pl

Materiał edukacyjny towarzyszący wystawie sfinansowano ze środków dotacji celowej Marszałka Województwa Śląskiego w ramach projektu „60 na 100. SASIADKI. Głosem kobiet o powstaniach śląskich i plebiscycie” objętego Honorowym Patronatem Marszałka Województwa Śląskiego Jakuba Chęstowskiego z okazji obchodów stulecia Powstań Śląskich 1919-1920-1921.

Autorka ilustracji: Marta Frej. Memy Marty Frej www.facebook.com/martafrejmemy/

Projekt okładki: Anna Liszewska www.butikreklamowy.pl

Wstęp: Anna Kowalczyk www.facebook.com/boskamatkablog/

Opracowanie źródeł: Magdalena Goik. <https://www.facebook.com/pages/category/Community/Fundacja-Historii-Kobiet-im-Marii-Renardowej-486258208074006/>

Redakcja: dr Małgorzata Tkacz-Janik, Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, koordynatorka projektu „60 na 100. SASIADKI”.

ISBN 978-83-955112-7-1

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Jakuba Chęstowskiego

Regionalny Instytut
Kultury w Katowicach

Regionalny Instytut Kultury
w Katowicach jest instytucją
kultury Samorządu
Województwa Śląskiego.

Patronat medialny:

wysokie obcasy